

چالش های مستاجر جدید کاخ سفید

محمدصادق امینی

در این مدت رشد کرده‌اند. فرید زکریا، سردبیر مجله «نیوزویک» در این خصوص می‌نویسد: رییس جمهور جدید ایالات متحده آمریکا در شرایطی سکان هدایت آمریکا را به دست می‌گیرد که پدیده‌ی سرمایه‌داری دیگر تنها مختص به آمریکا نیست و حالا دیگر قدرت صنعتی نیز تقسیم شده است. این در حالی است که برخلاف گذشته حالا دیگر بزرگترین هواپیمای مسافربری در اروپا ساخته می‌شود، بزرگترین پالایشگاه جهان در هند است، بزرگترین شرکت جهان در چین قرار دارد و حتی مراکز خرید آمریکا که زمانی به بزرگترین مراکز خرید در دنیا مشهور بودند، حالا به سختی در مقام دهم جهان قرار می‌گیرند. علاوه بر همه‌ی این موارد، در دوران ریاست جمهوری جرج بوش، وجهه این کشور در سراسر جهان تخریب شده، روابط این کشور با دوستان و متحدان خود به اوج خود رسیده است. هر چند زکریا از چالش‌هایی که رییس جمهور جدید آمریکا باید آنها را پشت سر بگذارد به عنوان سخت‌ترین چالش‌ها یاد می‌کند، ولی در همین حال معتقد است آمریکا به عنوان کشوری که همواره و به سرعت در حال پیشرفت و دمساز شدن است، می‌تواند در دنیای پیشرفته‌ی امروز نیز به بقای خود ادامه دهد. او در این خصوص در کتاب خود با عنوان «جهان پس از آمریکا» می‌نویسد: فن‌آوری، بیوتکنولوژی، نانو تکنولوژی و برخورداری از بهترین دانشگاه‌ها و امکانات تحصیلی، بزرگترین سرمایه‌ی آمریکا به شمار می‌آید. وی معتقد

است سالها طول می‌کشد تا دیگر کشورهای جهان از لحاظ دانش و فن‌آوری با آمریکا برابری کنند؛ ولی بسیاری از کشورهای آسیایی با برخورداری از قدرت اقتصادی، نبض صنعت جهان را در دست دارند و اروپا نیز چند سال دیگر به همان میزان پیشرفت خواهد کرد. وی حتی مهاجرپذیری را بزرگترین سلاح آمریکا کرده و می‌نویسد: این کشور با جمعیتی جوان، پر کار و بلند پرواز در قرن بیست و یکم می‌تازد. به همین سبب اگر این کشور در دوران رییس جمهور جدید بپذیرد که دیگر کشورهای جهان روزبه‌روز در حال پیشرفت و قدرت گرفتن هستند و خود را با این شرایط وفق دهد، می‌تواند نقش کلیدی و منحصر به فرد خود را در جهان امروز حفظ کند.

مواجهه با یک بحران مالی وحشتناک

باراک اوباما، نامزد دموکرات‌ها در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا سرانجام توانست نام خود را به عنوان چهل و چهارمین رییس جمهور ایالات متحده آمریکا در تاریخ این کشور ثبت کند؛ ولی آن طور که «مایک مک کانل» مدیر اداره اطلاعات ملی آمریکا می‌گوید: «پس از آرامش و شادمانی انتخاباتی رییس جمهور جدید در آمریکا، زمانی که وی با واقعیت‌های بی‌شمار تغییرات و چالش‌های پیش رویش روبه‌رو شود، این خوشحالی فروکش خواهد کرد». چنین اظهار نظری از سوی مک کانل اصلا جای تعجبی ندارد زیرا با میراثی که جرج بوش برای اوباما گذاشته، هیچ بعید نیست که خوشحالی‌های اوباما و هوادانش عمر کوتاهی داشته باشند. در واقع اوباما تا کمتر از ۲ ماه دیگر باید سکان هدایت کشوری را در دست بگیرد که در دوران ریاست جمهوری جرج بوش، وجهه این کشور در سراسر جهان تخریب شده، روابط این کشور با دوستان و متحدانش تضعیف شده و میزان نفرت از سیاست‌های آن در جهان به اوج خود رسیده است. در این مجموعه مقالات سعی شده برخی از مهمترین چالش‌های داخلی و خارجی باراک اوباما به عنوان رییس جمهور جدید آمریکا مورد بررسی قرار بگیرد.

اوباما و افول جایگاه آمریکا در جهان

اوباما باید رییس جمهوری آمریکا را در شرایطی تحویل بگیرد که در دوران زمامداری بوش بر کاخ سفید، آمریکا از بسیاری از جایگاه‌های سابق خود در جهان افول کرده و این در حالی بوده که رقبای آمریکا

سیاست های جهانی اوباما

پیشبرد جنگ با تروریسم در افغانستان و پاکستان

اوباما معتقد است آمریکا زمانی قادر به شکست طالبان در افغانستان خواهد شد که در پاکستان بر این افراد پیروز شود. این تفکر اوباما از آن جهت حایز اهمیت است که پاکستان در سال ۲۰۰۱ پس از وقایع ۱۱ سپتامبر به متحد شماره یک آمریکا در جنگ علیه تروریسم تبدیل شده و به خاطر موقعیت جغرافیایی ویژه‌ای که در همجواری افغانستان دارد، به یکی از حیاتی‌ترین شاهراه‌های تامین مایحتاج

نیروهای آمریکایی مستقر در افغانستان پس از حمله به این کشور و سقوط طالبان تبدیل شده است. اکنون در حالی که به نظر می‌رسد با ترکیب بحران‌های اقتصادی و امنیتی، وضعیت پاکستان بیش از همیشه متزلزل شده است، باراک اوباما، رییس جمهور منتخب ایالات متحده اعلام کرده است مساله بحران افغانستان و پاکستان را (که به نوعی با هم گره خورده‌اند) در صدر اولویت‌های سیاست خارجی دولت خود قرار

خواهد داد. اما اتفاقی که طی سه ماه مبارزه سرسختانه در باجور (یکی از مناطق تحت تسلط طالبان که بعد از درگیری‌های شدید کنترل آن به دست ارتش پاکستان افتاده) روی داده، می‌تواند پیش درآمد و در عین حال هشدار خوبی برای رییس جمهور آتی ایالات متحده باشد که نشان می‌دهد هرگونه عملیات تمام عیار نظامی به منظور بیرون راندن طالبان و متحد خارجی آن - القاعده - از شمال پاکستان، صرف‌نظر از گستردگی و قدرت آن، با مشکلات و چالش‌های جدی مواجه خواهد شد. این در حالی است که نگرانی از اشتباهی مشابه از سوی دولت جدید آمریکا در این زمینه بیشتر است؛ خصوصا اینکه گفته می‌شود عملیات اخیر ارتش پاکستان در باجور با اصرار و بر اثر فشار واشنگتن بر اسلام‌آباد برای مبارزه جدی‌تر علیه گروه‌های تروریستی مستقر در شمال پاکستان آغاز شده است.

تلاش برای برقراری ثبات در خاورمیانه

ثبات در خاورمیانه به خاطر نقش تاریخی، سیاسی و اقتصادی که این منطقه از گذشته تا به امروز داشته و همچنین حضور تعدادی از دوستان و متحدان آمریکا در آن، از مسایل حیاتی برای امنیت آمریکا محسوب می‌شود. به باور بسیاری از مقامات آمریکایی، عدم پیشرفت‌های اقتصادی و سیاسی در خاورمیانه شرایطی را ایجاد خواهد کرد که به افزایش افراط‌گرایی و حضور جوانان در گروه‌های تروریستی منجر خواهد شد که همین مساله می‌تواند منافع آمریکا در این منطقه‌ی حساس از جهان را به خطر بیندازد. از سوی دیگر وجود بازیگرانی مانند ایران، سوریه و حزب‌الله لبنان در مقابل سایر بازیگران منطقه مانند اسرائیل، اعراب و ترکیه و در همین حال جریان‌های تروریستی فعال مانند القاعده، آمریکا را در پیشبرد اهداف خود در این منطقه ناکام گذاشته است. حال باید دید با توجه به چنین مشکلاتی، اوباما با چه سیاستی می‌خواهد به برقراری ثبات در این منطقه کمک نماید.

می‌افزاید: «این اقدامات تنها در صورتی می‌تواند جنبه عملی به خود بگیرد که کنگره آینده، قوانین جدیدی را از تصویب بگذراند». اوباما هر چند می‌تواند از تصویب لوایح مورد نظر خود که تحت سیطره هم‌حزبی‌های خود است اطمینان خاطر داشته باشد، ولی با توجه به اینکه شمار بیکاران این کشور افزایش یافته، نشانه‌های رکود رو به فزونی است و آمریکا هم‌زمان در دو جبهه عراق و افغانستان در حال جنگ است و به خاطر سیاست یک‌جانبه دولت بوش آمریکا نفوذ و اعتبارش را به شدت از دست داده است، هیچ تضمینی وجود ندارد علی‌رغم همه حمایت‌هایی که کنگره از وی به عمل بیاورد، باز او بتواند به اهداف خود در حوزه اقتصاد دست یابد. به باور کارشناسان از آن جایی که بحران اقتصادی که آمریکا را فراگرفته محدود به آمریکا نیست و عوارض آن مانند یک بازی دومینو به سایر بازارهای مالی جهان سرایت کرده، مقابله با چنین بحرانی با سیاست خارجی‌ای که اوباما قصد دارد در قبال سایر کشورها و مسایل بین‌المللی نیز در پیش بگیرد، ارتباط دارد. در چنین شرایطی اگر بگوییم که بزرگترین دغدغه اوباما در هنگام ورود به کاخ سفید مقابله با ۱۱ سپتامبر مالی است که آمریکا در آن قرار گرفته، اصلا اغراق نکرده‌ایم؛ زیرا با توجه به تعهداتی که او در این خصوص به مردم آمریکا داده، بدون شک عملکرد او در زمینه‌ی اقتصاد، اولین حوزه‌ای است که در کانون قضاوت مردم آمریکا و منتقدین او قرار خواهد گرفت.

کنار گذاشتن یک سیاست خارجی تهاجمی

آن طور که کارشناسان مسایل بین‌المللی می‌گویند اولین اقدامی که اوباما می‌تواند برای غلبه بر تمام چالش‌هایی که در حوزه سیاست خارجی با آن مواجه است، اتخاذ کند، تنظیم یک سیاست خارجی اصولی برای آمریکاست که در حالی که وجهه این کشور را در جهان ترمیم می‌کند، بتواند سبب تثبیت جایگاه آمریکا نیز بشود. اوباما و مشاوران او برای تهیه اصول این سیاست خارجی می‌توانند با تجزیه و تحلیل اصول سیاست خارجی بوش در دوران ۸ سال ریاست جمهوری او در کاخ سفید، تجربیات فراوانی برای جلوگیری از تکرار رویکردهای غلط بوش به دست آورند. این موضوع از آن جهت حایز اهمیت است که در دوره اول ریاست جمهوری بوش، او سیاست‌های شدیداً ماجراجویانه‌ای را دنبال کرد، اما در دوره دوم تقریباً محافظه‌کار بود. در واقع در سیاست خارجی آمریکا در چهار سال اول ریاست جمهوری جرج بوش، سیاست‌های تهاجمی کاملاً مشهود بود، در حالی که در چهار سال دوم، حاکمیت آمریکا تلاش کرد به رییس جمهور این کشور بفهماند که تعدیل سیاست‌های تهاجمی دولت ضروری است. در واقع جمهوری خواهان در سیاست خارجی، نوعاً از ابزارهایی مبتنی بر زور و اعمال اراده آمریکایی استفاده می‌کردند در حالی که دموکرات‌ها می‌توانند از ابزار سازمان‌های بین‌المللی و همچنین دیپلماسی گفت‌وگو بهره بگیرند و با تصحیح رویکردهای آمریکا در نقاطی که سیاست خارجی آمریکا مرتکب بزرگترین اشتباهات گردیده، زمینه را برای بازگشت شرایط به حالت تعادل

سیاست های جهانی اوباما

تلاش برای مقابله با گسترش نفوذ روسیه

سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه فدراسیون روسیه ابراز امیدواری کرده که روسیه بر سر سپر دفاع ضد موشکی با باراک اوباما مذاکرات سازنده‌ای داشته باشد. به گفته لاوروف پیشنهادهای داده شده از سوی دولت بوش کافی نیستند. دیمیتری مدودوف، رییس جمهور فدراسیون روسیه یک روز پس از اعلام پیروزی اوباما در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا، در پیام سالانه خود به مجمع فدرال اعلام کرد روسیه در پاسخ به اقدام آمریکا در نصب سپر دفاع موشکی در شرق اروپا، مجموعه موشکی کوتاه برد خود را در استان کالینینگراد در نزدیکی مرز لهستان مستقر خواهد کرد؛

اظهارنظری که واکنش‌های جهانی را به همراه داشت. چنین اظهاراتی از سوی عالی‌ترین مقام سیاسی روسیه در شرایطی صورت می‌گیرد که تلاش روسیه برای گسترش همکاری با دولت‌های آمریکای لاتین، مخصوصاً در پی بحران گرجستان و تنش میان آمریکا و روسیه مورد توجه محافل سیاسی آمریکا واقع شده است. در واقع روسیه‌ای که در دهه ۱۹۹۰ با مشکلات جدی اقتصادی روبه‌رو بود، اکنون حتی در صدد گسترش نفوذ خود به آمریکای لاتین است که به صورت سنتی حیات خلوت آمریکا تصور می‌شود. امروزه در صحنه کنونی سیاست بین‌المللی، به عنوان میراث‌دار شوروی سابق، نامتجانس‌ترین قدرت جهانی در مقایسه با دیگر هم‌تایان خود است. هر چند با دادن بعضی از امتیازات به غرب در دوران ریاست جمهوری پوتین در سال‌های اخیر و پس از خیزشی دوباره تلاش کرده است توازن قوا را در نقاط مختلف جهان به نفع خود تغییر دهد. حال باید دید که روابط روسیه و آمریکا در دورانی که روسیه تمایلات خود برای بازگشت به دوران اقتدار سابق را کاملاً آشکار کرده چگونه ادامه پیدا خواهد کرد و اوباما برای مقابله با خیزش دوباره روسیه چه اقداماتی را در دستور کار خود قرار خواهد داد.

نگرانی از افزایش قدرت چین

روابط چین و ایالات متحده آمریکا در حال وارد شدن به عرصه جدیدی است. هر چند که تنش‌های سیاسی واشنگتن - پکن تاکنون از مهم ساختن یکدیگر به دخالت در امور داخلی و یا نقض حقوق بشر فراتر نرفته، ولی گسترش توان نظامی چین کابوس جدید شب‌های برنامه‌ریزان نظامی پنتاگون شده است. به باور بسیاری از کارشناسان مسایل بین‌المللی، چین در حال تبدیل شدن به یک ابر قدرت جدید جهانی در عرصه معادلات بین‌المللی است. پکن با تزریق درآمدهای مازاد ناشی از رشد اقتصادی خود به درون ارتش چین و همچنین دستیابی به دانش فنی پیشرفته برای ساخت جنگ‌افزارهای جدید، در حال تبدیل شدن به رقیب سرسختی برای ارتش ایالات متحده آمریکاست که پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی سابق، دیگر رقیب قدرتمندی برای خود متصور نمی‌بود. چین نه تنها توان نظامی خود را به مرحله‌ای رسانده که می‌تواند تهدیداتی جدی را متوجه ایالات متحده آمریکا، ژاپن و استرالیا نماید، بلکه عادت چین به مخفی کاری، چالش‌ها و تهدیدات ترسناکی را در ارزیابی جاه‌طلبی‌های این کشور در درازمدت متوجه آمریکا می‌کند. این در حالی است که بنا بر اظهارات مقامات اطلاعاتی فعلی و پیشین آمریکا، چینی‌ها از جنگ‌های عراق و افغانستان که سبب انحراف توجه سرویس‌های اطلاعاتی آمریکا شده سود برده‌اند و از این فرصت برای جمع‌آوری اطلاعات حساس در مورد بمب‌های هسته‌ای آمریکا و طرح موشک‌ها و کشتی‌های جنگی آمریکا استفاده کرده‌اند.

فراهم آورند. برای مثال یکی از حوزه‌هایی که اوباما باید با نهایت دقت برای حل چالش‌های ناشی از آن وارد عمل شود، تصحیح رویکردهای آمریکا در قبال عراق است. اوباما هر چند در قبال عراق قول‌هایی نظیر تلاش برای کاهش سربازان آمریکایی در این کشور را داده است، ولی باید دید که این وعده‌ها چقدر توأم با عمل خواهند بود. در واقع می‌توان گفت که عراق می‌تواند اولین آزمون سیاست خارجی اوباما (پس از پرونده هسته‌ای ایران) باشد. به همین علت اوباما باید برای موفقیت به عنوان رییس جمهور، شرایطی را فراهم آورد که اخبار عراق دیگر تیتیر اول رسانه‌ها نباشد یا به عبارت دیگر بهتر آن است که اخبار مربوط به عراق به صفحات درونی روزنامه‌ها رانده شود. اوباما نیازمند خروج از عراق با ظرافت تمام و انتقال نیروها به افغانستان است، به طوری که شعله آشوب در عراق را با ملایمت پایین و به تدریج افغانستان را سر و سامان دهد. نکته‌ی حایز اهمیت در این میان، این است که نحوه‌ی عملکرد آمریکا پس از ورود اوباما به کاخ سفید، دیگر در کارنامه سیاست خارجی او ثبت می‌شود؛ چون هر چه باشد این جنگ پس از تکیه اوباما بر صندلی ریاست جمهوری دیگر جنگ اوباما است.

چالش‌های واقعی اوباما

در کنار تمام چالش‌هایی که به آنها اشاره گردید، باید گفت که مشکلات آمریکان از بمب‌های دیروز بلکه از کارخانه‌های آینده است. در واقع پروژه دشوار رییس جمهور آینده ایالات متحده خارج کردن خاورمیانه از کانون توجه سیاست خارجی آمریکا و متمرکز کردن آن بر خاور دور است. هنگامی که تاریخ این دوران به رشته تحریر درمی‌آید، بدون شک نگاه‌ها به جای جنگ در لبنان یا تنش‌ها بر سر ایران به رشد چین و هند و اینکه این کشورها چه طور جهان را تغییر شکل داده‌اند، دوخته خواهد شد. این جابه‌جایی قدرت اثراتی در تمام نقاط جهان خواهد داشت و پیچیدگی‌های خاص خود را به وجود می‌آورد. در چنین جهانی تقاضا برای انرژی و مواد خام افزایش خواهد یافت و کشورهایی مثل ایران، ونزوئلا، روسیه و عربستان سعودی به کشورهای قدرتمندی تبدیل خواهند شد. بدین ترتیب رژیم سرمایه‌داری جهانی در حال تولید عوامل ضد سرمایه‌داری قدرتمند است. این در حالی است که در چنین جهانی به سبب تغییرات آب و هوایی، کمبود آب آشامیدنی و اراضی کشاورزی، گندم و سایر حبوبات مشکلات افزایش خواهد یافت و اگر اوباما در دوران ریاست جمهوری خود برنامه‌های جامعی برای مقابله با این چالش‌ها طراحی و اجرا ننماید، قطعاً نخواهد توانست کمکی به حل چالش‌های آمریکا در جهان کرده باشد.

منابع:

واشنگتن پست - فصلنامه واشنگتن کوارترلی - شورای روابط خارجی آمریکا - نیویورکتایمز - سی.ان.ان.